

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 2. Inter Montanistas, alii rectè, alii verò malè senserunt de Trinitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

racuissent diligentissimi scriptores, qui multa alia multo minoris momenti in eum congeserunt, eique exprobrarunt. Ergo, &c.

Confirmari potest hoc argumentum ex facto Zephyrini Pontificis, qui à Montano deceptus, ad eam destinavit litteras pacis, quas tamen postea, à Praxeas Montani fraudes edoctus, revocavit. Montanus enim litteras illas non obtinuerat, nisi transmissa ad Pontificem professione fidei, in qua nisi de Trinitate sensisset catholicè, repulsam procul dubio à Zephyrino passus esset, ut patet ex eo, quod Praxeas paulò post contigit: cum enim pravam suam de Trinitate dogma evulgare cepit Romæ, statim ad palinodiam compulsus est à summo Pontifice. Vide Tertull. lib. contra Praxeam c. 1.

Adde quòd, ut refert Eusebius lib. 5. hist. cap. 3, Montanus initio à multis habitus est ut verus propheta, aliis tamen multis contradicentibus; unde de illo magna inter fideles exorta est dissensio, quare non statim ab Ecclesia eiectionis est. At profecto statim ab ea eiectionis fuisse, nec de falsitate prophetiarum ejus vel uno momento inter fideles dubitatum esset, si prophetando dogmatizasset contra sanctissimam Trinitatem. Ergo, &c.

Prob. 2. Ex Tertulliano, postquam medullitus factus est Montanista. Lib. de pudicitia c. 27. sic loquitur: *Ecclesia propriè & principaliter ipse est Spiritus, in quo est trinitas unius divinitatis, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.* Ecce Tertullianus, jam factus Montani discipulus, ejusque proficiens doctrinam, personarum divinarum trinitatem in unitate essentiae aperte agnoscit. Et lib. contra Praxeam c. 13. dicit: *Nos qui & tempora, & causas Scripturarum per Dei gratiam inspicimus, maxime Paracleti, non hominum discipuli, duos quidem definimus, Patrem & Filium, & jam tres cum Spiritu sancto, secundum rationem economie, quæ facit numerum: ne, ut vestra perversitas inferi, Pater ipse credatur natus & passus: quod non licet credi, quoniam non ita traditum est.* Duos tamen Deos, & duos dominos nunquam ex ore nostra proferimus, non quasi non & Pater Deus, & Filius Deus, & Spiritus sanctus Deus, & Deus unusquisque: sed quoniam... Ecce catholicam planè de Trinitate fidem profiteretur, eamque se à Paracletro, hoc est, Montano edoctum esse, gloriatur.

Huic Tertulliani testimonio, omni exceptione majori, addo testimonium Theodoret, qui lib. 3. hæret. fabul. cap. 2. de Montano & ejus hæresi loquens, sic ait: *Hic & matrimonium solvi constituit, & nova jejunia, præter Ecclesiæ consuetudinem, introduxit. Doctrinam verò de divina Trinitate non corrupit, & de mundi creatione eadem nobiscum docuit.*

Dices 1. Montanus Paracletum se nuncupavit. Ergo malè sensit de Trinitate. R. n. conf. Montanus enim Paracletum se nuncupavit, Paracleti nomine intelligendo, non Spiritum sanctum, sed hominem à Spiritu sancto specialissimè afflatum. Certè Montanus non alio sensu se dixit Paracletum, quam dictus est à puris Montanistis. Atqui puri Montanistæ Montanum nuncupando Paracletum, Paracleti nomine intellexerunt purum hominem, prophetiæ dono insignitum, & cui per afflatum specialissimè inhabitaret Spiritus sanctus, qui in Scripturis Paracletus nuncupatur. Uno verbo Montanum vocabant Paracletum, quia putabant Paracletum in Montano locutum, Paracletum in Montano per donorum plenitudinem inhabitasse.

Patet ex Tertulliano lib. de pudicitia c. 21. *Ipsum Paracletum, inquit, in Prophetis novis habeo dicentem: Potest Ecclesia donare delictum; sed non faciam, ne & alia delinquant.* Et lib. de jejuniis c. 12. *Quid ergo, inquit, cessatis Paracletum, quem in Montano negatis, in Apicio (celebris quondam heliæone) credere? c. 1. dixerat de Catholicis: Hi Paracletum controversam faciunt; propter hoc novæ prophetiæ recusantur: non quod alium Deum prædicent*

Montanus, Priscilla & Maximilla, nec quod Jesum Christum solvant, nec quod aliquam fidei aut spei regulam evertant; sed quod plane doceant sapius jejunare, quam nubere.

Minimè igitur puri Montanistæ crediderunt Montanum suum esse Spiritum sanctum, neque credidit ipse Montanus, qui nec alium Deum prædicavit, nec Jesum Christum solvit, nec aliquam fidei regulam evertit, si credimus Tertulliano, qui hoc de illo testatus non esset, si primo fidei nostræ articulo contradixisset. Montanistæ igitur saltem saniores, Montanum, ut superius dictum est, venerabantur ceu Paracletum, hoc est, ceu hominem à Paracletro Spiritu specialiter afflatum, & donis ejus præ aliis, qui eatenus fuerant, viris à Deo inspiratis, locupletatum. Quod confirmari potest ex Philastrio lib. de hæres. cap. 2. partis 2. de Montanistis dicente: *Addunt plenitudinem sancti Spiritus, non per Apostolos, Christo dante, fuisse concessam; sed per illos suos Pseudo-prophetas æstimant impartitam.* Et ex S. Augustino lib. de hæres. 26. quæ est de Cathaphrygibus, ubi sic ait: *Secundas nuptias pro fornicationibus habent, & ideo dicunt eas permisisse Apostolum Paulum, quia ex parte sciebat, & ex parte prophetabat: nondum enim venerat, quod perfectum est.* Hoc autem perfectum in Montanum & ejus prophetissas venisse delirant. Non est igitur audiendus S. Cyrillus Hierosol. cum ait in catech. 16. illuminat. Montanum se ipsum esse Spiritum sanctum aulum esse asserere.

Dices 2. Montanus se esse Patrem æternum mentitus est. Ergo, &c. Prob. ant. ex S. Epiphanio hæret. 48. ubi sic loquitur: *Sed hæc insuper Montanus adjicit: Ego sum Dominus Deus, qui in homine versor... Pergit Montanus, infelix homuncio: Non Angelus, inquit, non legatus aliquis: sed egomet Deus Pater accessi.* Et paucis interjectis: *Dominus noster Jesus Christus ita semetipsum declaravit, re vera ut germanum esse Parentis filium ostenderet.* Montanus contra vel Parentem se esse gloriatur. R. n. ant. Ad prob. R. Montanum sic loquendo, sese tantum ut eximium quendam vatem venditare, & ut prophetiæ suæ autoritatem conciliet, Patrem in se loquentem inducere, atque sumam agere sacrorum vatum, qui cum dicunt: *Dominus locutus est, os Domini locutum est, hæc dicit Dominus, audite verbum Domini, ego Dominus locutus sum;* non gloriatur se Patrem esse; sed Patre inspirante, loqui significant. Unde non apparet S. Epiphanium ex verbis Montani, illum Parentem se esse gloriari, colligere potuisse.

RESPONSIO II.

Inter Montanistas alii rectè, alii verò malè senserunt de Trinitate.

Prob. prima pars, 1. ex Tertulliano locis suprâ citatis. 2. Ex S. Epiphanio hæret. 48. ubi de Montanistis ait: *De Patre, & Filio, & Spiritu sancto eadem cum Ecclesia Catholica sentiunt.* 3. Ex Philastrio Brixienfi Episcopo lib. de hæres. c. 2. p. 2. *Cathaphryges, inquit, Prophetas & Legem accipiunt, Patrem, & Filium, & Spiritum consentient, carnis resurrectionem expectant, quæ & Catholica Ecclesia prædicat.* 4. Ex facto Dionysii Alexandrini, qui ratum habuit baptismum à Montanistis collatum, ut constat ex procemio Epistolæ Canonice 1. S. Basilii ad Amphiloichium Iconiensem Episcopum, ubi Montanistas nominat Pepuzianos, seu Pepuzenos, à viço quodam nomine Pepuza, in quo frequentes conventus agebant, & quem novam Hierusalem vocabant.

De eorum autem baptismo loquens, hæc habet: *Pepuzenorum autem baptismus nullam mihi habere rationem videtur, & miratus sum, quomodo hoc Dionysium, qui fuit canonicus, præterit... Pepuzeni sunt aperte hæretici: in sanctum enim Spiritum blasphemarunt, Montano & Priscille Paracleti appellationem nefariè & impudenter attribuentes.* Sive ergo ut

go ut qui homines in Deos referant, sunt condemnandi, sive ut qui Spiritum sanctum per concretionem cum hominibus, & commixtionem injuria afficiant, sic quoque sunt aeterna condemnationi obnoxii, quod non sit concedenda blasphemia in Spiritum sanctum. Quamnam ergo habet rationem verum eorum baptismi judicari, qui in Patrem, & Filium, & Montanum, Priscillamque baptizant? Non enim baptizati sunt, qui non in nobis tradita forma baptizati sunt. Quare etiam si hoc magnum Dionysium preterit, nobis tamen non est servanda erroris imitatio.

Baptismus igitur à Montanistis collatum recipiebatur Dionysius Alexandrinus, quem tamen cum esset vir canonicus, hoc est, regularum Ecclesiasticarum scientissimus, procul dubio rejecisset, si Montanistae non baptizassent in legitima forma, id est, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Non autem baptizassent in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, si in sanctam Trinitatem Patrem, Filium, & Spiritum sanctum non credidissent.

Jam verò cum S. Basilius ait puros Montanistas, eos scilicet, quorum baptismum ratum habuerat Dionysius Alexandrinus, baptizasse in Patrem, Filium, & Montanum, Priscillamque, vel intellexit apud eos hanc fuisse baptismi formam, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Montani, Priscillaeque; vel quod baptizarent in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, quem putabant esse Montanum & Priscillam; vel denique quod saltem baptizarent in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, cujus nuncupationem, Paracleti scilicet, nefarie & impudenter attribuebant Montano & Priscillae.

Si primum, falsum esse convincitur, 1. ex facto Dionysii, sanctissimi, & regularum Ecclesiasticarum peritissimi Doctoris; qui baptismum in tali forma collatum nunquam approbasset. 2. Ex Tertulliano jam Montanista, in lib. contra Praxeam, ubi c. 26. ait Christum discipulis suis mandasse, ut tinguerent in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, non in unum; nam nec semel, sed ter, ad singula nomina, in personas singulas tingimur. Et c. 30. de eod. Christo hac scribit: Hic acceptum à Patre munus effudit, Spiritum sanctum, tertium nomen divinitatis, & tertium gradum majestatis, unius praedicationem monarchiae, sed & aeternae interpretatorem, si quis sermones novae prophetiae ejus admiserit, & deducitorem omnis veritatis, quae est in Patre, & Filio, & Spiritu sancto, secundum christianum sacramentum.

Itaque, juxta Tertullianum Montanistam, forma baptismi, à Christo praescripta, haec est, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, quae proinde utebantur Montani, & puri Montanistae: non enim Christum solvebant, ut testatur ipse Tertullianus, qui cum omnem novae prophetiae fidem haberet, non hanc formam à Christo dixisset institutam, si aliam apud suos usurpari vidisset. Item juxta Tertullianum, sacramentum regenerationis, quo sumus Christiani, continet professionem primariae veritatis Catholicae, nempe quod tres sint in Deo, Pater, Filius, & Spiritus sanctus. At certe non continet, nisi quia conferretur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Sic igitur baptismum conferebant puri Montanistae, teste Tertulliano, hic procul dubio loquente de ritu baptismi apud suos usitato.

Si secundum, convincitur etiam esse falsum ex superius dictis, & verbis Tertulliani proximè citatis, quibus praeter duas personas divinas, Patrem & Filium, tertiam etiam divinam, nempe Spiritum sanctum aperte confitetur, quam per novos prophetas, Montanum scilicet, Priscillam & Maximillam, locutam esse asserit, cum ait: Si quis sermones novae prophetiae ejus admiserit, proindeque cum illis non esse confundendam.

Si denique tertium, hoc non probat Montanistas male sensisse de Trinitate, ut per se clarum est; sicut nec probat illorum baptismum rejiciendum fuisse, tanquam invalidum. Unde hoc loco Dionysium Alexandrinum immerito reprehendit Basilius, qui hie hu-

manitus ipsemet lapsus est, cum ait baptismum à laicis collatum non valere, & baptismum apud haereticos susceptum, perinde ac si à laicis, qui Spiritum sanctum dare non possunt, collatum esset, iterandum esse in Ecclesia Catholica, nisi tamen à Patribus aliud per aeternam & dispensationem sit statutum.

Prob. secunda pars responsionis, nempe quod aliqui Montanistae de Trinitate male senserint. Prob. autem 1. ex S. Hieronymo in epist. 54. ad Marcel- lam, ubi Catholicis Montanistas opponens, ait: Primum in fidei regula discrepamus. Nos Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, in sua unumquemque persona ponimus, licet substantia copulemus: illi Sabellii dogma sectantes, Trinitatem in unius persone angustias cogunt. 2. Ex Theodoro lib. 3. haer. fab. c. 2. Quidam illorum (Montanistarum) tres divinitatis hypostases, sicut Sabellius, inficiati sunt, eundem esse dicentes & Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, quemadmodum Noetus Asianus. 3. Ex lib. Tertulliani de praescript. c. 52. ubi dicitur: Accesserunt alii haeretici, qui dicuntur secundum Phrygas: sed horum non una est doctrina. Sunt enim qui contra Proclum dicuntur: sunt qui secundum Aeschinem pronuntiantur. Hi habent aliam communem blasphemiam, aliam blasphemiam non communem, sed peculiarem & suam: & communem quidem illam, qua in Apostolis quidem dicant Spiritum sanctum fuisse, Paracletum non fuisse: & qua dicant Paracletum plura in Montano dixisse, quam Christum in Evangelium protulisse; nec tantum plura, sed etiam meliora atque majora: privatam autem blasphemiam illi, qui sunt contra Aeschinem, hanc habent, qua adiciunt etiam hoc, ut dicant, Christum ipsum esse Filium & Patrem.

Porro de Montanistarum facie, quae ducem habuit Aeschinem, intelligendus est Concilii Laodicensi Canon 8. quo dicitur, eos qui ab eorum haeresi, qui Phryges dicuntur, convertuntur, sive sint in Clero, qui apud illos existimantur, sive maximi dicantur, eos cum omni studio catechizari, & baptizari ab Ecclesia Episcopis, & Presbyteris. Et Canon 7. Concilio Constant. I. attributus, ubi dicitur, Montanistas, qui hic dicuntur Phryges, & Sabellianos, qui eundem esse Patrem & Filium opinantur, utrumque simul confundentes... ut Gracos (hoc est, Ethnicos) admittimus... exorcizamus... catechizamus... &... baptizamus. Et illud D. Gregorii lib. 9. Reg. Epist. 61. quae est ad Quirinum, & ceteros Episcopos Hiberniae, ubi scribit Montanistas ad Ecclesiam venientes, baptizandos esse, quia apud suos baptizati non fuerunt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & nullum est baptisma, quod in nomine Trinitatis non est datum. Apud Montanistas baptisma non dari in nomine Trinitatis, probat ex eo, quod sanctum Spiritum perverso sensu, esse quendam pravam hominem, Montanum, credunt. Illi igitur Montanistae, de quibus loquitur S. Gregorius, & qui secundum Aeschinem nuncupabantur, credebant Christum esse Patrem & Filium, Montanum verò Spiritum sanctum. Alii verò puri Montanistae, qui secundum Proclum dicti sunt, cum Montano idem de Trinitate senserunt, quod Ecclesia Catholica.

ARTICULUS X.

Utrum Novatianus & Novatiani rectè senserint de Trinitate.

Novatum & Novatianum confuderunt Authores Graeci, Eusebius, Epiphanius, & Theodoretus: distinxerunt verò, quibus sanè credendum est, Latini, Cornelius scilicet Romanus Pontifex, Cyprianus, & Pacianus. Novatus igitur Presbyter fuit Carthaginensis Ecclesiae, homo scelestissimus, cujus scelera enumerat S. Cyprianus in epistola ad Cornelium 19. Ob illa propediem damnandus & excommunicandus ab Episcopis, clam discessit Carthaginem, & Romam venit, ubi contra Cornelium rebellandi auctor fuit Nova-